

महाराष्ट्र विधानसभा

दिवसाच्या कामकाजाचा क्रम

गुरुवार, दिनांक ११ डिसेंबर, २०२५

(सकाळी ०९.४५ ते १०.४५ वाजेपर्यंत)

(बुधवार, दिनांक १० डिसेंबर, २०२५ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेला म.वि.स. नियम २९३ अन्वये प्रस्ताव)

सर्वश्री रणधीर सावरकर, अब्दुल सत्तार, धनंजय मुंडे, सुधीर मुनगंटीवार, अर्जुन खोतकर, शेखर निकम, प्रशांत बंब, दिपक केसरकर, संजय बनसोडे, संभाजी निलंगेकर-पाटील, तानाजी सावंत, अनिल पाटील, सुभाष देशमुख, रमेश बोरनारे, राजकुमार बडोले, सुरेश धस, राजेंद्र गावित, दौलत दरोडा, तानाजी मुटकुळे, विजय शिवतारे, प्रताप पाटील-चिखलीकर, अभिमन्यू पवार, राजेश क्षिरसागर, श्रीमती सुलभा खोडके, सर्वश्री बबनराव लोणीकर, प्रदिप जैस्वाल, श्रीमती सरोज अहिरे, श्री. प्रवीण दटके, डॉ.बालाजी किणीकर, सर्वश्री चंद्रकांत नवघरे, विजय देशमुख, विलास तरे, काशिनाथ दाते, सुरेश भोळे, चंद्रदिप नरके, सचिन पाटील, श्रीमती देवयानी फरांदे, सर्वश्री नरेंद्र भोंडेकर, रमेश कराड, मंगेश कुडाळकर, मंगेश चव्हाण, किशोर पाटील, समाधान आवताडे, शांताराम मोरे, डॉ. संजय कुटे, सर्वश्री प्रकाश सुर्वे, मोहन मते, निलेश राणे, हरिष पिंपळे, तुकाराम काते, समीर कुणावार, अशोक पाटील, श्रीमती अनुराधा चव्हाण, श्री. चंद्रकांत सोनवणे, श्रीमती मोनिका राजळे, श्री. बालाजी कल्याणकर, श्रीमती सीमाताई हिरे, श्री. सुहास कांदे, अॅड.श्रीजया चव्हाण, सर्वश्री संजय गायकवाड, संतोष दानवे, श्रीमती मंजुळा गावित, सर्वश्री चैनसुख संचेती, महेंद्र थोरवे, श्रीमती श्वेता महाले, डॉ. मिलिंद नरोटे, सर्वश्री महेंद्र दळवी, नारायण कुचे, चंद्रकांत पाटील, किर्तीकुमार भांगडीया, संतोष बांगर, किशोर जोरगेवार, विश्वनाथ भोईर, गोपिचंद पडळकर, दिलीप लांडे, राजेश पवार, महेश शिंदे, राणाजगजितसिंह पाटील, आमश्या पाडवी, हिकमत उढाण, सुरेश खाडे, बाबुराव कदम-कोहळीकर, विक्रम पाचपुते, अमोल खताळ, सत्यजित देशमुख, श्रीमती रंजना जाधव, सर्वश्री मनोज घोरपडे, आनंद तिडके, डॉ. विजयकुमार गावित, सर्वश्री मुरजी पटेल, राजेश पाडवी, अमोल पाटील, विनोद अग्रवाल, देवराव भोंगळे, सुहास बाबर, करण देवतळे, विलास भुमरे, तुषार राठोड, राजेश मोरे, डॉ. राहुल आहेर, सर्वश्री सचिन कल्याण-शेट्टी, विठ्ठल लंघे, सुमित वानखेडे, किरण सांमत, डॉ. आशिष देशमुख, अॅड. राहुल कुल, डॉ. अशोकराव माने, सर्वश्री महेश लांडगे, शिवाजी पाटील, सिध्दार्थ शिरोळे, शंकर जगताप, श्रीमती नमिता मुंदडा,

सर्वश्री देवेंद्र कोठे, अमल महाडिक, सुधीर गाडगीळ, राघवेंद्र पाटील, प्रविण तायडे, राजेश बकाने, अमोल जावळे, प्रकाश भारसाकळे, समीर मेघे, उमेश यावलकर, प्रताप अडसड, श्रीमती सई डहाके, सर्वश्री श्याम खोडे, काशिराम पावरा, अनुपभैय्या अग्रवाल, किसन वानखेडे, चरणसिंग ठाकूर, राजेश वानखडे, कृष्णा खोपडे, विजय रहांगडाले, संजय पुराम, राजू तोडसाम, भीमराव केराम, दिलीप बोरसे, अॅड. राहुल ढिकले, सर्वश्री भिमराव तापकीर, सुनील कांबळे, हेमंत रासने, रविशेठ पाटील, राहुल आवाडे, राजेंद्र यड्रावकर-पाटील, शरद सोनवणे, वि.स.स. यांचा म.वि.स. नियम २९३ अन्वये प्रस्ताव : (चर्चा पुढे सुरु व मंत्र्यांचे उत्तर)

"राज्यातील २९ जिल्हे, २५३ तालुके आणि २०५९ मंडळे यामध्ये अवकाळी पावसामुळे व अतिवृष्टीमुळे नद्या व नाल्यांना आलेले पूर, विदर्भ-मराठवाड्यातील शेतकऱ्यांचे उभे पीक वाहून गेल्याने शेतकरी बांधव अभूतपूर्व संकटात सापडले असणे, शेती हा केवळ उपजीविकेचा मार्ग नाही तर अर्थव्यवस्थेचा कणा असल्याने नैसर्गिक आपत्तीत शासन शेतकऱ्यांच्या पाठीशी ठामपणे उभे असणे, शाश्वत शेती समृद्ध शेतकरी हे लक्ष्य समोर ठेऊन व सर्व निकष बाजूला ठेवून नुकसानग्रस्त शेतकऱ्यांना शासनाकडून सर्वकष मदत तात्काळ देण्यात येणे, नुकसानाबाबत मोबाईल व ड्रोनद्वारे काढण्यात आलेले फोटो स्विकारण्याचा महत्वपूर्ण निर्णय शासनाने घेतला असणे, युती शासनाने तब्बल ३१ हजार ६२८ कोटी रुपयांचे ऐतिहासिक मदत पॅकेज जाहिर करून शेतकऱ्यांना तात्काळीक दिलासा देण्यात येणे, जमीन खरडून गेलेल्या शेतकऱ्यांना ४७ हजार रुपये प्रति हेक्टर रोख तसेच नरेगा योजनेच्या माध्यमातून ३ लाख रुपये प्रति हेक्टर अतिरिक्त मदत देण्यात येणे, बुजलेल्या विहिरींसाठी ३० हजार रुपये भरपाई देण्यात येणे, पडझड झालेल्या घरांच्या जागी नवीन घरे बांधण्याकरिता प्रधानमंत्री आवास योजनेतून १०० टक्के मदत देण्यात येणे, दुधाळ जनावरांकरिता जवळपास ३७ हजार ५०० रुपयांपर्यंत प्रति जनावर मदत देण्यात येणे, एनडीआरएफमध्ये असलेली ३ जनावरांपर्यंतची मर्यादा शिथिल करण्यात येणे, ओढकाम करणाऱ्या जनावरांकरिता ३२ हजार रुपये प्रति जनावर देण्यात येणे, संबंधित भागातील विद्यार्थ्यांचे परिक्षा शुल्क माफ करण्यात येणे, वीज बिलाची वसूली थांबविण्यात येणे, राज्यातील २ हजार ५९ मंडळांमध्ये क्रॉप डॅमेज झालेले निदर्शनास आल्याने त्याठिकाणी ६५ मिलीमीटरची अट शिथिल करून मदत करण्याचा निर्णय देण्यात येणे, शेतकरी पुन्हा आपल्या पायावर उभा असला पहिजे आणि भविष्यात शेती समृद्ध झाली पाहिजे या हेतूने राज्याचे मा. मुख्यमंत्री व दोन्ही उपमुख्यमंत्री तसेच अनेक मंत्र्यांनी शेतकऱ्यांच्या बांधावर जाऊन व नुकसानाबाबत त्यांच्याशी प्रत्यक्ष चर्चा करून त्यांना तातडीने मदत देण्याची यंत्रणा उभारली असणे, बिबटे, वाघ अशा हिंस्र व वन्य प्राण्यांचे हल्ले वाढले असल्याने शेतकऱ्यांना मृत्यूस सामोरे जावे लागणे, या प्राण्यांमुळे शेतपिकांचे होणारे नुकसान टाळण्याच्या दृष्टीने शेताला कुंपण घालण्यासाठी शेतकऱ्यांना अनुदान देण्याची आवश्यकता, पाणंद रस्ते तातडीने पूर्ण करण्याकरिता "मातोश्री पाणंद रस्ते योजना" अधिक सुटसुटीत करून राबविण्याची आवश्यकता, सर्प दंशाचे प्रमाण ग्रामीण भागात वाढले असल्याने मृत झालेल्या व्यक्तींना गोपीनाथ मुंडे अपघात विमा योजना लागू करण्याची व त्यामध्ये मृत व्यक्तींच्या कुटुंबियांना २ लाख रुपये सानुग्रह अनुदान देण्याची

आवश्यकता, विदर्भ, मराठवाड्यासह उर्वरित महाराष्ट्रातील मागास भागाचा अनुशेष दूर करण्यासाठी शासनाने उचललेली ठोस पाऊले, विदर्भ, मराठवाड्याशी संबंधित वैनगंगा-पैनगंगा नदीजोड प्रकल्प पूर्ण करून बळीराजाला सिंचनासाठी मुबलक पाणी पुरवठा करण्याचा शासनाने घेतलेला निर्णय, अमरावती येथे मेघा टेक्सटाईल पार्कची केलेली निर्मिती, विदर्भात रोजगार उपलब्ध करण्याच्या दृष्टीने अतिदुर्गम गडचिरोली जिल्ह्यात उभारण्यात येत असलेले उद्योग, "मराठवाडा वॉटर ग्रीड" हा महत्वाकांक्षी प्रकल्प पूर्ण करण्यासाठी महायुती सरकारने घेतलेला निर्णय, गडचिरोली नवीन रेल्वे मार्ग, नागपूर मेट्रो रेल्वे प्रकल्प इत्यादी कामांना गती देण्यात येणे, विदर्भासाठी ३५ हजार कोटी रुपयांच्या विविध प्रकल्पांना मान्यता देण्यात येणे, राज्यात नैसर्गिक शेतीला प्रोत्साहन देण्यात येणे, प्रधानमंत्री कृषी सिंचन योजना आणि दुष्काळी भागासाठी असलेल्या बळीराजा जलसंजीवनी या केंद्र अर्थसहाय्य योजनांबरोबर राज्यातील रखडलेल्या सिंचन प्रकल्पांना गती देण्यात येणे, महावितरणच्या माध्यमातून शेतकऱ्यांना १ लाख सौर कृषी पंपाचे वाटप करण्यात येणे, मुबलक विजेसाठी सौर ऊर्जा प्रकल्पांना गती देण्यात येणे, या नैसर्गिक आपत्तीमध्ये दुर्दैवाने मृत्यू झालेल्या व जखमी झालेल्या शेतकऱ्यांनाही शासनाकडून मदत देण्यात येणे, कुक्कुटपालनाला १०० रुपये प्रति कॉबडी मदत देण्यात येणे, पीक विमा उतरविलेल्या शेतकऱ्यांना विम्याद्वारे प्रति हेक्टर रुपये १७ हजार मदत देण्यात येणे, बियाणे व इतर कामांसाठी प्रतिहेक्टर रुपये १० हजार सर्वसाधारण मदत देण्यात येणे इ. मार्गाने आपत्तीग्रस्त बाधित कुटुंबांना सर्वकष मदत देऊन शेतकऱ्यांप्रती असलेले उत्तरदायित्व जपण्याचा प्रयत्न करणे, अशारीतीने प्रभावी मदत कार्यातून आपत्तीग्रस्तांना दिलासा देण्यात हे शासन जागृत असणे, विदर्भ-मराठवाड्यासह संपूर्ण राज्याचा विकास व राज्यातील शेतकरी समृद्ध होण्याबाबत सभागृहात विचार-विनिमय करून राज्यातील आपदग्रस्त शेतकरी स्वतःच्या पायावर उभा रहावा याकरिता करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(सकाळी ११.०० वाजता)

एक : प्रश्नोत्तरे

दोन : कागदपत्रे सभागृहाच्या पटलावर ठेवणे -

- (१) मुख्यमंत्री : (क) श्री विठ्ठल रूक्मिणी मंदिरे समिती, पंढरपूर यांचा सन २०२३-२०२४ या अर्थिक वर्षाचा लेखापरिक्षण अहवाल व त्यावरील अनुपालन अहवाल सभागृहासमोर ठेवतील.
- (ख) श्री साईबाबा संस्थान विश्वस्तव्यवस्था, शिर्डी यांचा सन २०२४-२०२५ चा वार्षिक अहवाल सभागृहासमोर ठेवतील.

- (ग) महाराष्ट्र राज्य मानवी हक्क आयोग यांचा सन २०२३-२०२४ चा तेवीसावा वार्षिक अहवाल सभागृहासमोर ठेवतील.
- (घ) महाराष्ट्र राज्य माहिती आयोग यांचा दिनांक १ जानेवारी, २०२४ ते ३१ डिसेंबर, २०२४ या कालावधीतील एकोणिसावा वार्षिक अहवाल सभागृहासमोर ठेवतील.
- (२) उप मुख्यमंत्री : महाराष्ट्र स्थावर संपदा नियामक प्राधिकरणाचे सन २०२३-२०२४ चे वार्षिक लेखे सभागृहासमोर ठेवतील.
- (३) पणन मंत्री : महाराष्ट्र राज्य वखार महामंडळ, पुणे यांचा सन २०२४-२०२५ या वर्षाचा सदुसष्टावा वार्षिक लेखा अहवाल सभागृहासमोर ठेवतील.
- (४) पर्यटन मंत्री : महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ मर्यादित यांचा सन २०१८-२०१९, सन २०१९-२०२० व सन २०२०-२०२१ या वर्षांचे अनुक्रमे चव्वेचाळीस, पंचेचाळीस व शेहेचाळीसावा वार्षिक अहवाल सभागृहासमोर ठेवतील.

तीन : अशासकीय सदस्यांची विधेयके व ठराव समितीचे प्रतिवृत्त सादर करणे

चार : लक्षवेधी सूचना (म.वि.स. नियम १०५ अन्वये) :-

(बुधवार, दिनांक १० डिसेंबर, २०२५ रोजी दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेल्या परंतु पुढे ढकलण्यात आलेल्या लक्षवेधी सूचना क्रमांक १ ते ५)

(१) डॉ. नितिन राऊत, वि.स.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे परिवहन मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"नागपूर शहरातील मानकापूर उड्डाणपुलावर माहे सप्टेंबर, २०२५ मध्ये स्कूल व्हॅन व बसमध्ये झालेल्या भीषण अपघातात एका शालेय विद्यार्थ्यासह चालकाचा मृत्यू झाल्याची घटना घडली असणे, नागपूर शहर, नागपूर ग्रामीण आणि नागपूर पूर्व या तिन्ही प्रादेशिक परिवहन कार्यालयांच्या कार्यक्षेत्रात एकूण ३९९३ स्कूल बस व व्हॅन्सची नोंद झालेली असणे, यापैकी सुमारे ८ ते १० टक्के स्कूल बस व व्हॅन्सना फिटनेस प्रमाणपत्र नसल्याने त्या अनफिट असून त्याद्वारे विद्यार्थ्यांची धोकादायक वाहतूक सुरु असणे, परिणामी विद्यार्थी व पालकांमध्ये निर्माण झालेले भितीचे वातावरण व असंतोषाची भावना, याबाबत राज्य शासनाने चौकशी करून, याबाबतची माहिती घेऊन अशा अनफिट स्कूल बस व व्हॅन्सवर कारवाई करण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

- (२) सर्वश्री. भास्कर जाधव, सुधीर मुनगंटीवार, नरेंद्र भोंडेकर, डॉ. जितेंद्र आव्हाड, सर्वश्री. हारुन खान, मोहन मते, मनोज जामसुतकर, निलेश राणे, चेतन तुपे, अमित विलासराव देशमुख, डॉ. विश्वजित कदम, सर्वश्री संजय मेश्राम, नानाभाऊ पटोले, डॉ. ज्योती गायकवाड, सर्वश्री. अमित झनक, विकास ठाकरे, साजिद पठाण, अस्लम शेख, अनिल मांगुळकर, शेखर निकम, अबू आझमी, राजेश मोरे, संजय देरकर, गजानन लवटे, रोहित पवार, हेमंत ओगले, देवराव भोंगळे, मंगेश चव्हाण, विजयसिंह पंडित, हिकमत उठाण, कैलास घाडगे पाटील, सत्यजित देशमुख, अभिजीत पाटील, राजेश विटेकर, रोहित पाटील, विलास तरे, चंद्रदीप नरके, महेश बालदी, डॉ. नितीन राऊत, सर्वश्री. उमेश यावलकर, नारायण कुचे, विक्रम पाचपुते, बबनराव यादव (लोणीकर), वि.स.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे मदत व पुनर्वसन मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"राज्यात माहे सप्टेंबर ते नोव्हेंबर, २०२५ या कालावधीत २९ जिल्ह्यांतील ३०० पेक्षा जास्त तालुक्यांमध्ये अतिवृष्टी झालेली असणे, २६६ तालुक्यांमध्ये १०० टक्क्यांपेक्षा जास्त पाऊस झालेला असणे, अतिवृष्टी आणि पुरांमुळे ६८ लाख हेक्टर शेती प्रभावित झालेली असून ६५ लाखांपेक्षा जास्त शेतक-यांचे अतोनात नुकसान झालेले असणे, छत्रपती संभाजीनगर, वर्धा, सांगली, बीड, धाराशिव, नांदेड, लातूर, अमरावती, यवतमाळ, बुलढाणा, वाशिम, अकोला, जालना, परभणी व अहिल्यानगर या जिल्ह्यांतील सर्व तालुके पूर्णतः बाधित असणे, जळगाव, धुळे, नाशिक, नंदुरबार येथील ५ ते १० तालुके पुणे, नागपूर, चंद्रपूर, गोंदिया, ठाणे, पालघर, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग जिल्ह्यांतील अनेक तालुक्यांमध्ये अतिवृष्टी झालेली असणे, शेतक-यांच्या सर्वच पिकांची नासाडी झालेली असणे तर नदी, नाल्यांना महापूर येऊन शेकडो हेक्टर शेती मातीसह खरडून खराब झालेली असणे, राज्य शासनाने ३१ लाख ६४ हजार शेतक-यांना २ हजार २१५ कोटी रुपयांची केलेली मदत, शेतक-यांच्या झालेल्या नुकसानीच्या प्रमाणात सदर मदत अत्यंत अपूरी असणे, राज्यात ओला दुष्काळ जाहिर करून मदतीचे पॅकेज जाहिर करण्याची शेतक-यांकडून होत असलेली मागणी, सदरची परिस्थिती पाहता राज्यात ओला दुष्काळ जाहीर करून शेतक-यांना मदत दिली जावी याकरीता शेतकरी संघटना, लोकप्रतिनिधींनी मा.मुख्यमंत्री व मा.मदत व पुनर्वसनमंत्री यांचेकडे दिनांक २८ नोव्हेंबर, २०२५ रोजी तसेच वारंवार मागणी केलेली असणे, सदर गंभीर प्रकरणी आवश्यक कार्यवाही करण्यास होत असलेली दिरंगाई व टाळाटाळ, याकडे शासनाचे होत असलेले अक्षम्य दुर्लक्ष,परिणामी राज्यातील शेतक-यांमध्ये पसरलेला तीव्र असंतोष, नुकसान भरपाई मिळत नसल्याने अनेक शेतक-यांनी आत्महत्या केलेल्या असून अनेक शेतक-यांची मानसिक अवस्था दोलायमान झालेली असणे, आपल्या न्याय्य मागण्यांसाठी तीव्र आंदोलन करण्यात येत असून नागपूर येथील दिनांक ८ डिसेंबर, २०२५ पासून

सुरु होणा-या विधीमंडळाच्या अधिवेशनकाळात मोर्चा काढून आंदोलन करण्याचा इशारा दिलेला असणे, यासंदर्भात शासनाने वेळीच हस्तक्षेप करून तातडीने करावयाची कार्यवाही, उपाययोजना आणि शासनाची प्रतिक्रिया."

(३) सर्वश्री. विजयसिंह पंडित, हिकमत उढाण, राजेश विटेकर, वि.स.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे मदत व पुनर्वसन मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"नाशिक तसेच जायकवाडी धरण क्षेत्रात पावसाचा जोर वाढल्यास धरणातून मोठ्या प्रमाणात पाण्याचा विसर्ग गोदावरी नदीत सोडावा लागत असून या विसर्गामुळे गेवराई विधानसभा मतदार संघातील पाथरवाला, गुंतेगाव, सुरळेगाव, पांचाळेश्वर, राक्षसभुवन शनीचे, गुळज यांच्यासह एकूण ३२ गावांना दरवर्षी पूराचा गंभीर धोका होत असणे, सन २००६ मध्ये जायकवाडी धरणातून मोठ्या प्रमाणात पाणी सोडण्यात आल्यामुळे गोदावरी नदीला आलेल्या पुरात या ३२ गावांमधील जनजीवन पूर्णपणे विस्कळीत होऊन घरांचे मोठ्या प्रमाणात नुकसान झालेले असणे, अनेक नागरिकांना स्थलांतर करावे लागणे, त्यानुषंगाने शासनाने सदर ३२ गावांचे पुनर्वसन करण्याचा निर्णय घेतला असणे, परंतु आज १९ वर्षे उलटूनही अद्याप पुनर्वसनाचे काम प्रलंबित असणे, यावर्षीही २०२५ मध्ये जायकवाडी धरणातून मोठ्या प्रमाणात विसर्ग झाल्यामुळे संबंधित गावांमध्ये पुन्हा एकदा पुरस्थिती निर्माण झालेली असणे, त्यामुळे नागरिकांमध्ये प्रचंड भीतीचे वातावरण पसरलेले असणे, अशा परिस्थितीत प्रशासनाकडून वेळेवर व सक्षम उपाययोजना करणे अत्यंत आवश्यक असून त्यानुषंगाने संभाव्य जीवित व वित्तहानी टाळण्यासाठी गेवराई तालुक्यातील ३२ गावांच्या पुनर्वसनाच्या निर्णयाला तात्काळ प्रशासनिक मान्यता देण्याची होत असलेली मागणी, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(४) श्री. अमित साटम, वि.स.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे बंदरे मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"मुंबई बंदर प्राधिकरणाच्या अखत्यारीतील व महाराष्ट्र शासनाच्या अधिनस्त असलेली मुंबई-अलिबाग माल वाहतुक व प्रवासी वाहतुकीच्या गेट वे ऑफ इंडिया, मुंबई येथे गेल्या अनेक वर्षांपासून एकूण ५ जेटी अस्तीत्वात असून त्यापैकी १ ते ४ जेटीवरील वाहतुक ही शासनाच्या नियमाप्रमाणे फक्त ५ रुपये सेवा शुल्काप्रमाणे आकारणी होत असणे, परंतु अनपेक्षितपणे जेटी नं. ५ ही धोकादायक आहे असे दर्शवून तेथून प्रवासी व माल वाहतुक होऊ शकत नाही असे निर्देशीत करणे, सदर जेटी ही खाजगी व्यक्तीला हाताळण्याकरीता मुंबई बंदर प्राधिकरण (MPT) यांनी राजपत्र काढण्याअगोदर परवानगी दिलेली असणे, महाराष्ट्र शासनाने दि. २५ ऑक्टोबर, २०२५ रोजी राजपत्र काढून देणे, रॉयल बॉम्बे यॉट क्लब हा प्रायवेट क्लब सामान्य प्रवाशी व पर्यटकांना ही जेटी हाताळण्यासाठी (रु. ७८+१८% GST) रु. ९२ प्रति प्रवासी आकारीत असणे,

तसेच सदर क्लबच्या सदस्यांकरिता रु. २३ प्रति प्रवासी असणे, सदरचा दर हा राजपत्रात नमुद नसुनही सदर क्लब स्वतःच्या मर्जीनुसार दर लागू करीत असणे, सदर दर हा शासनाच्या निर्धारित दराच्या १५ ते २० पट जास्तीचा असणे, शिवाय सदर व्यक्ती ही जेटी नं.५ ही प्रवासी वाहतुकीसाठी सुयोग्य असतांनाही प्रवाशांना, बोट चालक व मालकांना भिती दाखवून त्यांनी केलेल्या पर्यायी लोखंडी तराफा मार्गाचा पैसे आकारून अवलंब करण्यास भाग पाडणे, पर्यायाने प्रति प्रवाशी यांना जाण्या-येण्यासाठी किमान २०० ते २५० रुपयांचा अतिरिक्त भार पडणे, त्यामुळे प्रवाशी, बोटचालक-मालक यांच्यामध्ये असंतोषाचे वातावरण पसरणे, वास्तविक या मार्गावरून किमान १५० ते २०० बोटी रोज प्रवासी वाहतुक व नौकानयन करत असणे, सर्व बोटमालक व चालकांनी मिळून या अन्यायकारी वसूलीबाबत संबंधीतांकडे सनदशिर मार्गाने आंदोलन करणे, या ठिकाणी असलेल्या एकूण ५ जेटी पैकी फक्त क्रमांक ५ चीच जेटी ही जाणीवपूर्वक धोकादायक ठरवून त्याची दुरुस्ती न करणे, केवळ कांही लोकांच्या हितसंबंधासाठी ही जेटी खाजगी व्यक्तीला हाताळण्यासाठी देणे, यामध्ये गैरव्यवहार होत असल्याचे निदर्शनास येणे, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया."

(५) श्री.हिकमत उढाण, वि.स.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे सहकार मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"मौजे महाकाळा येथील समर्थ सहकारी साखर कारखाना, महाकाळा (ता.अबंड) व सागर सहकारी साखर कारखाना, तिर्थपुरी (जि.जालना) व्यवस्थापनाने अनेक वर्षांपासून शेतकऱ्यांना देण्यात येणाऱ्या ऊस देयकातून बेकायदेशीररित्या विविध कारणांनी रक्कम कपात केलेली असणे, सदर कपातीविरोधात अनेक वर्ष ऊस उत्पादक शेतकऱ्यांनी वेळोवेळी जिल्हाधिकारी कार्यालयासमोर उपोषण व आंदोलन करून न्यायासाठी आवाज उठविला असणे, अनेक वर्षांपासून स्थानिक शेतकऱ्यांचे आर्थिक शोषण होत असणे, सदर कपातीच्या रकमेबाबत विचारणा केली असता कारखाना व्यवस्थापनाकडून कोणतेही समाधानकारक निर्णय अद्याप घेतलेला नसणे, समर्थ कारखान्यांच्या अंतर्गत कार्यरत असलेली खोलेश्वर ग्रामीण बहुउद्देशीय सेवा भावी संसस्थेमार्फत शेतकऱ्यांना देण्यात आलेल्या कर्जाच्या रकमेवर तसेच शेअर्स वाटपात करण्यात आलेल्या प्रकरणांमध्ये आर्थिक गैरव्यवहार केलेला असणे, आर्थिक गैरव्यवहाराची चौकशी करण्याबाबत स्थानिक शेतकऱ्यांनी जिल्हाधिकारी कार्यालय, सहकार आयुक्त कार्यालय, मुख्यमंत्री कार्यालय तसेच केंद्रीय सहकार मंत्री यांच्याकडे लेखी अर्ज तक्रार दाखल करूनही देखील त्यांच्या तक्रारीची कोणतीही दखल अद्याप शासनाकडून घेतलेली नसून शेतकऱ्यांना न्याय मिळालेला नसणे, त्यामुळे हतबल झालेल्या शेतकऱ्यांनी प्रशासनाकडे थकित रकमेचा परतावा मिळाला नसल्यास आत्महत्या करण्याकरिता परवानगीची मागणी केलेली असणे, बळीराजाच्या हक्काची रक्कम परत मिळवून देण्याकरिता व शेतकऱ्यांना आत्महत्येपासून

रोखण्याकरिता न्याय मिळण्यासाठी शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया."

- (६) सर्वश्री. अमिन पटेल, विजय वडेटीवार, नानाभाऊ पटोले, अस्लम शेख, डॉ. ज्योती गायकवाड, वि.स.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे उप मुख्यमंत्री (नगर विकास) यांचे लक्ष वेधतील :-

" मुंबई मध्ये रस्त्यावर बसून विविध व्यवसाय करणाऱ्या फेरीवाल्यांसाठी मुंबई महानगरपालिकेचे कोणतेही ठोस धोरण नसणे, मुंबई महानगरपालिकेकडून रस्त्यावर बसून व्यवसाय करणाऱ्या फेरीवाल्यांचे सर्वेक्षण करण्यात येणे, आघाडी सरकारच्या काळात या फेरीवाल्यांसाठी एक धोरण बनविण्यात येणे, लोकसंख्येच्या २.५ टक्के फेरीवाल्यांना परवाना देण्याची तरतूद असणे, परंतु त्यात काही फेरीवाले पात्र तर काही फेरीवाले अपात्र होणे, या फेरीवाल्यांना केंद्र सरकारच्या माध्यमातून कर्ज देण्यात येणे, परंतु त्यांना व्यवसाय करू न दिल्यास त्यांच्याकडून कर्ज फेड करता न येणे, मुंबईमध्ये शहर फेरीवाला समिती ही महापालिका आयुक्त यांच्या अध्यक्षतेखाली बनविण्यात येणे, परंतु सदर कमिटी अद्यापही कार्यान्वित न होणे, श्रीमंत लोक मोठमोठ्या दुकानात अथवा शॉपींग मॉलमध्ये जाऊन खरेदी करू शकणे, परंतु सामान्य नागरीकांचा दरदिवशी या फेरीवा-यांशी संपर्क होणे, या फेरीवाल्यांसाठी फेरीवाला क्षेत्र नसल्याने सतत या फेरीवाल्यांवर कार्यवाही होत असणे, मुंबई महानगर पालिकेच्या फेरीवाल्यांसाठी असलेल्या नियमांमध्ये सुधारणा होणे आवश्यक असणे, या मेहनती फेरीवाल्यांना त्यांचा व्यवसाय करण्यासाठी संधी मिळणे गरजेचे असणे, त्यामुळे मुंबई महानगरपालिकेकडून या फेरीवाल्यांसाठी ठोस धोरण अंमलात येण्यासाठी पुढाकार घेण्याची मागणी या फेरीवाल्यांकडून होणे, परिणामी या फेरीवाल्यांमध्ये निर्माण झालेले असंतोषाचे वातावरण व नाराजीची भावना, यावर शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

- (७) श्री. अनंत (बाळा) नर, वि.स.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे उप मुख्यमंत्री (गृहनिर्माण) यांचे लक्ष वेधतील :-

"मुंबईतील जोगेश्वरी (पूर्व) येथील अनेक ठिकाणी पुर्नर्विकास प्रकल्पांतर्गत अनेक बहुमजली इमारतींचे बांधकाम सुरु असणे, सदर बांधकामे करतांना विकासक यांच्याकडून कोणत्याही प्रकारची सुरक्षिततेची काळजी न घेता नियमबाह्य पध्तीने कामे सुरु असणे, बहुमजली इमारतींची कामे सुरु असल्याने उंचावरून पडणारे साहित्य आजुबाजूच्या परिसरामध्ये असलेल्या चाळींवर व वस्तीवर पडत असणे, उक्त साहित्य वजनदार असल्याने रस्त्यावरून जाणाऱ्या रहिवाशांवर पडत असल्याने वारंवार अपघात घडत असणे, या कारणास्तव नागरिकांना जीव मुठीत घेऊन जगावे लागत असणे, दिनांक ८ ऑक्टोबर, २०२५ रोजी मे.श्रध्दा लाईफस्पेस यांच्या माध्यमातून विकास प्रकल्पाच्या साईटवरून बांधकाम साहित्य पडून कु. संस्कृती अनिल

कोटीयन या २२ वर्षीय तरुणीला आपला जीव गमवावा लागला असणे, याबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी वारंवार नागरिकांच्या सुरक्षिततेकडे दुर्लक्ष करीत असल्याबाबतचे निदर्शनास आणलेले असतानाही या प्रकरणी दोषी व्यक्तींवर आवश्यक कारवाई होत नसणे, यामुळे नागरिकांमध्ये निर्माण झालेली संतापाची व असंतोषाची भावना लक्षात घेता शासनाने त्वरीत याबाबत करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(८) श्री. शिवाजी पाटील, वि.स.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे महसूल मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"चंदगड (जि.कोल्हापूर) मधील हेरे सरंजामसंदर्भात १९७२ पासून प्रकरण प्रलंबित असणे, यामध्ये गावे, वाडी विभाजनानंतरची गावे यांचा समावेश असणे, दिनांक ३१ मे, २००१ च्या शासन निर्णयापूर्वी वाटप करावयाचे क्षेत्र १६००१ हेक्टर असून शासन निर्णयानंतर वाटप झालेले क्षेत्र ६०९१ हेक्टर असून त्यापैकी वाटप केलेले क्षेत्र ३७२१.३७ हेक्टर असणे, त्याचबरोबर वाटप करावयाचे क्षेत्र २३६९.६३ हेक्टरपैकी कॅम्प मध्ये वपाटप केलेले क्षेत्र ९२५.६६ हेक्टर सध्या वाटपाचे शिल्लक क्षेत्र १४४३.९७ हेक्टर बाकी असणे, तत्कालीन मंत्रीमंडळाने याकडे गांधीर्याने लक्ष घातल्यामुळे कामाला प्रत्यक्षात सुरुवात होणे, परंतु सदर कामे करतांना प्रशासकीय पातळीवर अनेक अडचणी येत असणे, याकरिता यामध्ये येत असलेल्या जाचक अटी शिथील करण्याची आवश्यकता, विविध कागदपत्रांच्या होत असलेल्या मागणीबाबत फेरविचार करण्याची गरज, तसेच शासकीय पट जी २०० तो कमी केल्यास सदर प्रक्रीया सुलभ होऊन शेतक-यांच्या नावे जमीन होऊन अनेक वर्ष प्रलंबित असलेले प्रकरण निकाली काढण्यासाठी शासन स्तरावर तातडीने निर्णय घेऊन करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(९) श्रीमती मंजुळा गावित, वि.स.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे परिवहन मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"साक्री (जि.धुळे) तालुक्यात साक्री शहरात नगरपंचायत असून निजामपुर जैताणे, म्हसदी-धमनार, पिंपळनेर, सामोडे, दहिवेल या गावांना प्रमुख बाजारपेठा असणे, साक्री तालुक्यातुन ३ राष्ट्रीय महामार्ग जात असून १) राष्ट्रीय महामार्ग क्र. ५३ सुरत-नागपुर २) प्रमुख राज्य मार्ग क्र. ७५३-B नंदुरबार नाशिक ३) साक्री-पिंपळनेर-सटाणा-नाशिक ७५२-G जात असणे, साक्री, पिंपळनेर येथुन गुजरात राज्य जवळ असून नाशिक, शिर्डी, पुणे या शहरांकडे दळण-वळणाचे मार्ग असणे, तसेच साक्री तालुक्यात २ चाकी, ३ चाकी रिक्षा, चार चाकी, ट्रॅक्टर, ट्रक इ. वाहनांची संख्या प्रचंड प्रमाणात असून या वाहनांची नोंदणी करणे, वाहन चालविण्याचा परवाना काढणे अथवा वाहनासंबंधात काही समस्या उद्भवली तर वाहन मालकांना धुळे येथे प्रादेशिक परिवहन (RTO) कार्यालयात यावे लागणे, जुन्या-नव्या वाहनांची संख्या लक्षात घेता साक्री किंवा पिंपळनेर येथे प्रादेशिक परिवहन (RTO) कार्यालयाचा उपविभाग नियमित सुरु

करणे अत्यंत गरजेचे असणे, त्यामुळे साक्री किंवा पिंपळनेर येथे प्रादेशिक परिवहन (RTO) कार्यालयाचा उपविभाग नियमित सुरु करण्याची मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी वारंवार मा.मुख्यमंत्री व परिवहन मंत्री यांचेकडे लेखी निवेदनाद्वारे केलेली असणे, तथापि, अद्याप याबाबत कोणतीच कार्यवाही झालेली नसणे, परिणामी स्थानिक नागरिक व वाहनधारकांमध्ये वाढते नैराश्याचे वातावरण, शासनाने याबाबत तात्काळ निर्णयात्मक कार्यवाही करण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(१०) सर्वश्री. विक्रम पाचपुते, प्रविण दटके, श्रीमती मंजुळा गावित, श्री. दिलीपराव बनकर, वि.स.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे मदत व पुनर्वसन मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"संपूर्ण महाराष्ट्रामध्ये अवकाळी पावसामुळे जून ते सप्टेंबर महिन्यामध्ये मोठ्या प्रमाणात कांदा पिकाचे नुकसान झालेले असणे, जास्त पाऊस झाल्याने झालेल्या नुकसानीचे पंचनामे अद्याप झालेले नसणे, अतिवृष्टीमुळे कांदा उत्पादक शेतकऱ्यांच्या निर्यातीवर परिणाम झाल्याने मोठ्या प्रमाणात नुकसान झाले असणे, आर्द्रतेमुळे वखारातील कांदा कुजून, बुरशी लागून विक्री योग्य राहिलेला नसणे, झालेल्या नुकसानीमुळे शेतकरी आर्थिक संकटात सापडल्याने निर्माण झालेली नैराश्याची भावना, कांदा उत्पादक शेतकऱ्यांच्या नुकसान भरपाईकरिता शासनाने पंचनामे करण्याबाबत आणि नुकसान भरपाई देण्याबाबत तातडीची करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना.

पाच : सन २०२५-२०२६ या वर्षाच्या पुरवणी मागण्यांवर चर्चा व मतदान (दुसरा व शेवटचा दिवस)

- (१) महसूल व वन विभाग
- (२) कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
- (३) सार्वजनिक बांधकाम विभाग

(मतास टाकावयाच्या मागण्यांची सूची स्वतंत्रपणे वितरीत केल्याप्रमाणे) -
(चर्चारोध (गिलोटीन) सायंकाळी ५.३० वाजता)

सहा : शासकीय विधेयके :-

(अ) पुरःस्थापनार्थ, विचार, खंडशः विचार व संमत करणे :-

सन २०२५ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १०४ - महाराष्ट्र (तृतीय पुरवणी) विनियोजन विधेयक, २०२५

(ब) पुरःस्थापनार्थ :-

- (१) सन २०२५ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १०५ - मामलतदार न्यायालय (सुधारणा) विधेयक, २०२५
- (२) सन २०२५ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १०६ - महाराष्ट्र लोक आयुक्त (सुधारणा) विधेयक, २०२५

(क) विचार, खंडशः विचार व संमत करणे :-

- (१) (क) भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २१३ (२) (अ) आणि महाराष्ट्र विधानसभा नियम १५९ (२) अन्वये श्री. संजय मेश्राम, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"ही विधानसभा सन २०२५ चा अध्यादेश क्रमांक ९ - महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन) (सुधारणा) अध्यादेश, २०२५ नापसंत करते."

- (ख) सन २०२५ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ९३ - महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन) (सुधारणा) विधेयक, २०२५
- (ग) विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत श्री.संजय मेश्राम, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०२५ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ९३ - महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन) (सुधारणा) विधेयक, २०२५ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ५३ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

- (घ) विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत श्री.जयंत पाटील, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०२५ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ९३ - महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन) (सुधारणा) विधेयक, २०२५ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ५० सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

- (ड) विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत सर्वश्री.अस्लम शेख, विजय वडेढीवार, नाना पटोले, अमीन पटेल, अमित झनक, विकास ठाकरे, रामदास मसराम व हेमंत ओगले, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०२५ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ९३ - महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन) (सुधारणा) विधेयक, २०२५

विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ४३ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(च) विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत श्री.भास्कर जाधव, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०२५ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ९३ - महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन) (सुधारणा) विधेयक, २०२५ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या १५ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(२) (क) सन २०२५ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १०० - महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता (सुधारणा व विधिग्राह्यीकरण) विधेयक, २०२५

(ख) विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत श्री.संजय मेश्राम, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०२५ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १०० - महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता (सुधारणा व विधिग्राह्यीकरण) विधेयक, २०२५ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ५३ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(ग) विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत सर्वश्री.अस्लम शेख, विजय वडेटीवार, नाना पटोले, विकास ठाकरे, रामदास मसराम, हेमंत ओगले, अमीन पटेल व अमित झनक, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०२५ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १०० - महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता (सुधारणा व विधिग्राह्यीकरण) विधेयक, २०२५ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ४३ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(३) (क) सन २०२५ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १०१ - हैदराबाद इनामे व रोख अनुदाने रद्द करण्याबाबत (सुधारणा) विधेयक, २०२५

- (ख) विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत श्री.संजय मेश्राम, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०२५ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १०१ - हैदराबाद इनामे व रोख अनुदाने रद्द करण्याबाबत (सुधारणा) विधेयक, २०२५ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ५३ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

- (ग) विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत सर्वश्री.अस्लम शेख, विजय वडेटीवार, नाना पटोले, विकास ठाकरे, रामदास मसराम, हेमंत ओगले, अमीन पटेल व अमित झनक, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०२५ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १०१ - हैदराबाद इनामे व रोख अनुदाने रद्द करण्याबाबत (सुधारणा) विधेयक, २०२५ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ४३ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

- (४) सन २०२५ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १०२ - महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता (दुसरी सुधारणा व विधिग्राह्यीकरण) विधेयक, २०२५

- (५) (क) सन २०२५ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १०३ - महाराष्ट्र मुद्रांक (दुसरी सुधारणा) विधेयक, २०२५

- (ख) विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत श्री.संजय मेश्राम, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०२५ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १०३ - महाराष्ट्र मुद्रांक (दुसरी सुधारणा) विधेयक, २०२५ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ५३ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

- (ग) विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत सर्वश्री.अस्लम शेख, विजय वडेटीवार, नाना पटोले, विकास ठाकरे, रामदास मसराम, हेमंत ओगले, अमीन पटेल व अमित झनक, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०२५ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १०३ - महाराष्ट्र मुद्रांक (दुसरी सुधारणा) विधेयक, २०२५ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ४३ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा

महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(ड) विधानपरिषदेने संमत केल्याप्रमाणे विचार, खंडशः विचार व संमत करणे:-

सन २०२५ चे विधानपरिषद विधेयक क्रमांक १५ - महाराष्ट्र भीक मागण्यास प्रतिबंध करण्याबाबत (सुधारणा) विधेयक, २०२५

(इ) विचार, खंडशः विचार व संमत करणे :-

सन २०२५ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १०६ - महाराष्ट्र लोक आयुक्त (सुधारणा) विधेयक, २०२५

सात : सर्वश्री आदित्य ठाकरे, विजय वडेढीवार, जयंत पाटील, भास्कर जाधव, नाना पटोले, सुनिल प्रभू, डॉ. जितेंद्र आव्हाड, श्री. दिलीप सोपल, डॉ. नितीन राऊत, सर्वश्री रोहित पाटील, अजय चौधरी, अमित देशमुख, रोहित पवार, डॉ. राहुल पाटील, सर्वश्री अमीन पटेल, उत्तमराव जानकर, कैलास घाडगे-पाटील, अस्लम शेख, सुनिल राऊत, डॉ. विश्वजीत कदम, सर्वश्री संदिप क्षिरसागर, वरुण सरदेसाई, अमित झनक, अनंत (बाळा) नर, हारुन खान, शिरीषकुमार नाईक, सिध्दार्थ खरात, अभिजीत पाटील, गजानन लवटे, विकास ठाकरे, महेश सावंत, मनोज जामसुतकर, साजिद खान पठाण, प्रविण स्वामी, संजय मेश्राम, रामदास मसराम, संजय देरकर, बाबाजी काळे, हेमंत ओगले, डॉ. ज्योती गायकवाड, सर्वश्री अनिल मांगुळकर, नारायण पाटील, राजु खरे, वि.स.स. यांचा म.वि.स. नियम २९३ अन्वये प्रस्ताव :

"जून ते सप्टेंबर मध्ये झालेल्या अतिवृष्टी-ओला दुष्काळ यामुळे राज्यातील शेतकरी हवालदिल होणे, शेतकऱ्यांना देण्यात आलेल्या पॅकेजची प्रभावी अंमलबजावणी न होणे, बहुतेक शेतकऱ्यांना प्रत्यक्ष तुटपुंजी मदत मिळणे, शेतीचे पंचनामे करण्यास प्रशासनाकडून विलंब होत असल्याने निधी वितरणात गोंधळ उडालेला असणे, त्यामुळे शेतकऱ्यांचा कर्जबाजारीपणा व आत्महत्यांचा धोका वाढणे, मुंबई-नागपूर-चंद्रपूर, पुणे-ठाणे इत्यादी शहरांमध्ये हवेचे गंभीर प्रदूषण वाढले असल्याने हवेची गुणवत्ता धोक्याच्या पातळीवर गेल्याने नागरिकांच्या आरोग्याला गंभीर धोका निर्माण होणे, प्रदूषण नियंत्रण यंत्रणेची कार्यवाही अपुरी असणे, बेरोजगारीमुळे तरुणांमध्ये ड्रग्सचे वाढते प्रमाण, मुंबई-पुणे-नागपूरमध्ये मोठ्या प्रमाणावर एम.डी. (मेथ) व अन्य ड्रग्सचे उत्पादन, वाहतूक व साठा आढळणे, महाविद्यालयीन तरुणांला ड्रग्सचा विळखा पडला असून सर्रासपणे होणाऱ्या अंमली पदार्थांच्या विक्रीस आळा बसविण्याबाबत शासनाला येत असलेले अपयश, सन २०२६ मधील नाशिक येथील

कुंभमेळयाची तयारी सुरु असून यासाठी पुरातन वारसा असलेल्या तपोवन परिसरातील हजारो झाडांची कत्तल करून पर्यावरणीय संतुलन बिघडून हरितपट्टा नष्ट होण्याचा धोका निर्माण होणे, तपोवन परिसरातील वृक्षतोडीला समाजातील विविध माध्यमातून विरोध दर्शविला असणे, मातृभाषा-आधारित शिक्षण पद्धतीच्या विरोधात निर्णय घेऊन इयत्ता १ ते ३ पर्यंत "तिसरी भाषा" अनिवार्य हिंदी भाषा थोपवली जात असणे, मुंबईतील महानगरपालिकेच्या मराठी शाळा बंद पडत असणे, मुंबईतील शासकीय स्थळांचे खाजगीकरण होत असणे, राज्य सरकारने हैद्राबाद गॅझेटची अंमलबजावणी करतांना मराठा विरुद्ध इतर मागासवर्ग, धनगर व बंजारा विरुद्ध आदिवासी असा वाद निर्माण करून सहिष्णुता संपुष्टात आणणे, राज्यातील विविध प्रशासकिय विभागांमध्ये सध्या गंभीर अनियमितता, धोरणात्मक त्रुटी, भ्रष्टाचार, निधी अभाव आणि अंमलबजावणीतील शिथिलता दिसून येणे, याचा थेट परिणाम राज्याच्या विकासकामांवर, शेतकरी वर्गावर, महिला-बालकांच्या आरोग्यावर, शहर व ग्रामीण विकासावर, पर्यावरणावर तसेच कायदा-सुव्यवस्थेवर होत असणे, मागील काही महिन्यांपासून अनेक समाजोपयोगी योजना बंद करण्यात येणे, त्यात आनंदाचा शिधा, एक रुपयात पीकविमा, स्वच्छता मॉनिटर, एक राज्य एक गणवेश, लाडक्या भावाला अपरेंटिसशिप, योजनादूत योजना, मुख्यमंत्री तीर्थ दर्शन योजना इत्यादी महत्वाच्या योजना बंद करण्यात येऊन त्यांचा निधी इतरत्र वळविणे, सामाजिक न्याय, आदिवासी, महिला व बालविकास, ग्रामविकास आदी विभागांच्या अनेक योजना बंद किंवा ठप्प झालेल्या असणे, महिला व बालविकास विभागातील आदर्श अंगणवाडी "स्मार्ट किट" खरेदीमध्ये मोठ्या प्रमाणात भ्रष्टाचार झाला असून अनियमित खरेदी, निविदा प्रक्रियेत पारदर्शकतेचा अभाव असणे, किटचे निकृष्ट दर्जाचे साहित्य असल्याने लाभार्थ्यांना प्रत्यक्ष फायदा न होणे, त्याचप्रमाणे राज्यातील अनेक महत्वाच्या महानगरपालिका क्षेत्रात भूखंड घोटाळे झाल्याचे प्रकार नुकतेच उघडकीस येणे, जमीन वाटपात अनियमितता, अवैध ताबे, बांधकामाला परवानगी देताना होणारे भ्रष्टाचार, भूखंडांचे अवास्तव दर, राजकीय दबाव व तडजोडी होत असणे, नागपूर अधिवेशनादरम्यान घाईघाईने सार्वजनिक बांधकाम मार्फत दुरुस्ती व नवीन कामे करण्यात येत असल्याने ही कामे एमपीडब्ल्यू मॅन्युअलप्रमाणे न होणे, सदरील दर्जाहीन कामे, वेळेत काम न करणे, प्रचंड आर्थिक अनियमितता असणे, शालेय पोषण आहार व अंगणवाडी पूरक पोषण आहाराचा दर्जा अत्यंत निकृष्ट असणे, त्यामुळे कुपोषणात वाढ होऊन अनेक भागात बालमृत्यूंच्या व गरोदर मातांच्या मृत्यूदरात वाढ होणे, मोक्याच्या ठिकाणी असलेल्या जमीन वाटपात भ्रष्टाचार झाल्याचे उघड झाले असून इनाम, महार वतन, गायरान आणि सरकारी जमिनीच्या वाटपातील अनियमितता दिसून येणे, या जमिनीच्या व्यवहारासाठी राजकीय हस्तक्षेप व आर्थिक हितसंबंध जोपासले जात असणे, कामगार विभागातील गृह-उपयोगी व सेफ्टी किट निविदेतील भ्रष्टाचार, निकृष्ट दर्जाच्या वस्तूंची खरेदी, निविदा प्रक्रियेत पारदर्शकता नसणे, पालघर जिल्ह्यातील डहाणू तालुक्यातील वाढवण येथे होणाऱ्या बंदराच्या बांधकामाला तेथील नागरिकांचा होत असलेला विरोध, दि. ११ ऑक्टोबर २०२५ रोजी आय.टी.डी. कंपनीने पोलिस बळाचा वापर करित ट्रिलींगचा सर्व्हे करण्याचा केलेला प्रयत्न, त्यामुळे परिसरातील स्थानिक नागरिकांनी एकत्र येऊन या सर्व्हेला केलेला विरोध, विरोध करणाऱ्या महिलांना करण्यात आलेली

धक्काबुक्की, राज्यात अतिवृष्टीमुळे शेतीचे मोठ्या प्रमाणात झालेले नुकसान, परंतु अद्यापही न मिळालेली नुकसान भरपाई, राज्यात वाढलेल्या शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या, राज्यात कुपोषणामुळे मुले, गर्भवती व स्तनपान करणाऱ्या मातांच्या मृत्यूंची संख्या दिवसेंदिवस वाढत असणे, पालघर, मेळघाट अमरावती येथे कुपोषणामुळे झालेले मृत्यू, दि. १३ नोव्हेंबर, २०२५ रोजी पुणे येथील पुणे-बंगळुरु महामार्गावर नवले पुल परिसरात झालेला भीषण अपघात, २ कंटेनर व एका कारच्या झालेल्या या अपघातात एका ३ वर्षाच्या चिमुकलीसह ८ व्यक्ती जागीच मृत्यूमुखी पडून बावीस व्यक्ती गंभीर जखमी झालेल्या असणे, कर्नाटक विधानसभेच्या बेळगाव येथे होणाऱ्या हिवाळी अधिवेशनाला तेथील मराठी भाषिकांनी केलेला विरोध, मराठी भाषिकांनी केलेला महामेळावा कर्नाटक पोलिसांनी दडपून टाकून मराठी भाषिक १०० नेते व कार्यकर्त्यांना केलेली अटक, याचे राज्यात उमटलेले पडसाद, पुणे महानगरपालिकेत ज्या सालचे घर, त्या सालचे दर या दराने महापालिकेमार्फत कर आकारणी केली गेल्याचे दिसून येणे, त्यास अनुसरून पूर्वीपासून महापालिकेत असणारे क्षेत्र व नव्याने समाविष्ट गावे या दोन्ही ठिकाणी आकारल्या जाणाऱ्या कराकरिता एकच निकष लावण्यात आलेला असणे, वास्तविक १९९७ साली समाविष्ट झालेली गावे यांत तब्बल तीस वर्षांचा फरक असणे, वार्षिक करपात्र रक्कम ठरविताना त्या ठिकाणी किती सुविधा देण्यात येते याचा विचार करून त्या ठिकाणचे दर हे नव्याने करण्याची आवश्यकता, शासनाने २०२० मध्ये सुरु केलेली आर. आर. पाटील सुंदर गाव पुरस्कार योजना शासनाने २९ सप्टेंबर २०२५ रोजी अचानक बंद करणे, सरसकट कर्मचाऱ्यांची शेतकऱ्यांकडून होत असलेली मागणी, त्याकडे शासनाचे होत असलेले दुर्लक्ष, स्थानिक स्वराज्य संस्था निवडणूकांमध्ये वापरण्यात येणाऱ्या मतदार याद्यांमध्ये असलेल्या प्रचंड चुका, स्थानिक स्वराज्य संस्था निवडणूकीमध्ये SC, ST आरक्षणाची बदललेली चक्राकार पद्धत, सन २०२३ पासून राज्यात मोठ्या प्रमाणात गुंतवणूक होत असल्याचा प्रचार परंतु प्रत्यक्षात होत नसलेली गुंतवणूक, त्यामुळे राज्यात वाढलेली बेरोजगारी, आदिवासी विभागातील अनेक वर्षांपासून कार्यरत रोजंदारी शिक्षकांची सेवा समाप्त करून खाजगी संस्थेमार्फत शिक्षकांची केली जाणारी कंत्राटी भरती, राज्यात वाढलेले भ्रष्टाचाराचे प्रमाण, याबाबत करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

आठ : अर्धा-तास चर्चा (म.वि.स. नियम ९४ अन्वये) :-

(शुक्रवार, दिनांक १८ जुलै, २०२५ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेल्या परंतु पुढे ढकलण्यात आलेल्या अर्धा तास चर्चेच्या सूचना) (क्रमांक १ ते ८)

(१) श्री. सुनिल प्रभू, वि.स.स. पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबींवर चर्चा उपस्थित करतील.

"मुंबईतील बोरिवली (पूर्व), संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानातील वन विभागाच्या जागेतील २५,१४४ आदिवासी व अतिक्रमित झोपडीधारकांचे पुनर्वसन करून अतिक्रमणे निष्कासित करण्याचे दि. ७-५-१९९७ रोजी मा.उच्च न्यायालयाने आदेश दिले असतानाही अद्याप याबाबत २८ वर्षे इतका कालावधी होऊनही

२५,१४४ पैकी १३७८६ झोपडीधारकांचे पुनर्वसन करणेबाबत शासनाकडून कोणतीही ठोस कार्यवाही न झाल्याने सदरहू झोपडीधारकांचा प्रश्न अद्यापही प्रलंबीत अवस्थेत असणे, एकूण पात्र झोपडीधारकांपैकी दिंडोशी विधानसभा क्षेत्रातील सीएस क्र. २३९/१ मधील वन विभागाच्या जागेतील रु. ७०००/- शुल्क भरलेल्या पात्र झोपडीधारकांचे अद्यापही पुनर्वसन करण्यात न येणे, शासनाचे वन विभागाचे व एसआरए प्राधिकरणाच्या संबंधित अधिकाऱ्यांनी पुनर्वसनासाठी निश्चित केलेली आरे वसाहतीतील वन क्षेत्राची ९० एकर जागा ही संवेदनशील क्षेत्र म्हणून शासनाने दि. ५-१२-२०१६ रोजी शासन निर्णय जारी केला असल्याची माहिती लपवून सदरहू ९० एकर जागेत झोपडीधारकांचे एसआरए योजने अंतर्गत पुनर्वसन करण्याचा धक्कादायक निर्णय घेणे, संजय गांधी उद्यान हे मुंबईचे ऑक्सीजन स्रोत असून ते अतिक्रमण मुक्त करण्यास २८ वर्षे कालावाधी पूर्ण होऊनही ठोस कृती न झाल्याने शासनावर गंभीर ताशेरे ओढून उद्यान अतिक्रमण मुक्त करण्याचे मा.उच्च न्यायालयाने दि. १४-१-२०२५ रोजी शासनास आदेश देणे, त्यानुसार शासनाने उर्वरित १३७८६ झोपडीधारकांचे पुनर्वसन करणेसाठी कृती आराखडा तयार करून तातडीने कार्यवाही करण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(२) श्री. देवराव भोंगळे, वि.स.स. पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीबर चर्चा उपस्थित करतील.

"नांदाफाटा (ता.कोरपना, जि.चंद्रपूर) येथे असलेल्या अल्ट्राटेक, माणिकगड सिमेंट कंपनीद्वारे मोठ्या प्रमाणात प्रदूषण होत असल्याची तक्रार नागरिकांनी शासनाकडे वारंवार करणे, सदर कंपनीच्या परिसरामध्ये प्रदूषण नियंत्रण करणाऱ्या मशिनरी अकार्यक्षम असणे, प्रदूषण कमी करण्याबाबत या भागातील नागरिकांनी आंदोलने, मोर्चे काढून आपली तक्रार दाखल केल्यानंतर सुध्दा कोणतीही कारवाई न होणे, कंपनीच्या व्यवस्थापक मंडळाने पर्यावरण प्रदूषण विषयक प्रकरणे पूर्णपणे दाबली जात असल्याची बाब समोर येणे, कंपनीच्या प्रदूषणामुळे परिसरातील नागरिकांना क्षयरोग, कर्करोग, श्वसनाचे रोग, चर्मरोग सारखे आजार झाले असल्याची बाब समोर येणे, या कारखान्यातून निघणारे सांडपाणी उघड्या मार्गाद्वारे विविध नदी व नाल्यांमध्ये सोडले जात असल्यामुळे जलप्रदूषणाची समस्या समोर येणे, सदर कारखान्याच्या प्रदूषणाला दरवर्षी प्रदूषण नियंत्रण मंडळ व पर्यावरण विभागाकडून प्रदूषण होत नसल्याची क्लिनचीट मिळत असणे, सदरहू बाब गंभीर असल्याने या कारखान्यांवर शासनाने तात्काळ कारवाई करण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(३) डॉ. नितीन राऊत, वि.स.स. पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीबर चर्चा उपस्थित करतील.

"विदर्भातील अनेक तालुक्यात अनेक दुर्गम आदिवासी पाडे येत असल्यामुळे तेथे पावसाळ्यात जाणे शक्य होत नसणे, या दुर्गम आदिवासी पाड्यांमध्ये अनेक विद्यार्थी प्रतिकूल नैसर्गिक परिस्थितीमुळे शिक्षणापासून वंचित रहात असणे, पावसाळ्यात येथील नदी-नाल्यांना पूर येत असल्यामुळे या विद्यार्थ्यांना शिक्षण मिळावे यासाठी शासनाने काही निवासी शाळा सुरु करणे, येथे विद्यार्थी उत्तम शिक्षण घेत असले तरी त्यांचे बालपण हिरावून घेतले जात असणे, विद्यार्थ्यांना कुटुंबापासून दूर रहावे लागत असणे, याउलट जिल्हा परिषद शाळांतील विद्यार्थी दुपारी घरी गेल्यानंतर आई-वडील व कुटुंबियांसोबत वेळ घालवत असल्याने त्यांची आकलन क्षमता निवासी शाळांतील विद्यार्थ्यांपेक्षा अधिक असणे, त्यामुळे दुर्गम भागातील आदिवासी पाडे व गावांमधील विद्यार्थ्यांना घराजवळच दर्जेदार शिक्षण घेता यावे, त्यांना समाजाच्या मुख्य प्रवाहात आणता यावे, यासाठी अशा भागातील जिल्हा परिषद शाळा टिकवून ठेवण्यासाठी शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(४) श्री. महेश शिंदे, वि.स.स. पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीबर चर्चा उपस्थित करतील.

"राज्यात खाद्य उद्योगांमध्ये पदार्थाचे आकर्षण ग्राहकांला होण्याकरिता वेगवेगळे खाद्य रंग वापरले जात असणे, नैसर्गिक रंग वनस्पती, प्राणि आणि खनिजांमधून मिळविले जात असणे, कृत्रिम रंग रासायनिक प्रक्रियेद्वारे तयार करण्यात येणे, सदरहू खाद्यरंग हे आरोग्यास अपायकारक असून देखील त्यांना आयएस मानांकन दिले जात असणे, रासायनिक रंगामुळे खाद्यपदार्थाचे आकर्षण वाढविण्यासाठी सिंथेटिक पदार्थाचा वापर करण्यात आल्यामुळे ते मानवाच्या आरोग्यास अपायकारक असणे, यातील कित्येक रंगामुळे कॅन्सर व अन्य रोग उद्भवत असल्यामुळे मानवी आरोग्यास अपायकारक असणे, त्यामुळे अन्य देशांत असे रंग वापरण्यास बंदी घातलेली असतांना देखील आपल्या देशात सर्रासपणे त्याचा वापर होत असणे, नैसर्गिक रंगाचा वापर खाद्यपदार्थांमध्ये करण्याची आवश्यकता, यामुळे राज्यातील शेतकऱ्यांना त्याचा फायदा होणार असणे, या संदर्भात केंद्र शासनाचा आयएस स्टॅंडर्डचे मानांकन बदलण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाने खाद्यपदार्थांमध्ये वापरण्यात येणाऱ्या खाद्य रंगाचे टॉक्सिक स्टडी करून त्यांच्या मानांकनामध्ये बदल करण्याबाबत कायदा करण्याची आवश्यकता, निसर्गाचे रक्षण करण्यासाठी आणि नवीन उर्जा स्रोतांचा शोध घेण्यासाठी प्रगत तंत्रज्ञान आत्मसात करण्यासाठी क्वांटम फिजिक्स आणि बायोलॉजिकल अप्लाइड सायन्सचा वापर करून औद्योगिक क्षेत्रांमध्ये लॅब आणि त्यावरती संशोधन करण्यासाठी विद्यार्थ्यांना इन्फ्रास्ट्रक्चर उपलब्ध करून देण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना.

(५) **श्री. अस्लम शेख, वि.स.स. पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीबर चर्चा उपस्थित करतील.**

"मुंबईच्या पश्चिम उपनगरातील मालाड (प) मालवणी, दादासाहेब गायकवाड नगर येथे म्हाडाचे २५०० बैठे निवासी गाळे असणे, शासनाने दि. १८/०५/१९८७ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये बैठे निवासी गाळे विक्री योजना लागू करण्यात येणे, त्यानुसार सन १९९३ मध्ये गाळेधारकांच्या संमती पत्रकानुसार परवानगी देण्यात येणे, परंतु सदर योजनेस अत्यल्प प्रतिसाद मिळणे, २५०० बैठे निवासी गाळेधारकांपैकी १४२९ निवासी गाळ्यांना विक्री योजनेअंतर्गत सहभागी करण्यात येणे, उर्वरित १०७१ बैठे निवासी गाळेधारक अपरिहार्य कारणामुळे योजनेत सहभागी न होणे, बैठे निवासी गाळेधारक अत्यल्प उत्पन्नधारक असल्याने सदरच्या विक्री योजनेत सहभागी होता आलेले नसणे, शासनाने १०७१ बैठे निवासी गाळे धारकांसाठी नवीन विक्री योजना जाहिर करून निवासी गाळे हस्तांतरीत करण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(६) **श्री. सत्यजित देशमुख, वि.स.स. पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीबर चर्चा उपस्थित करतील.**

"चांदोली (ता.शिराळा, जि.सांगली) धरण/अभयारण्य परिक्षेत्रातील गावांचे पुनर्वसन सन १९७८ ते २००० या कालावधीत सांगली, कोल्हापूर या ठिकाणी करण्यात येऊनही प्रकल्पग्रस्तांना कोणत्याही नागरी सोयी सुविधा उपलब्ध न केल्याचा गंभीर प्रकार माहे जानेवारी, २०२५ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास येणे, सदरहू ठिकाणाच्या प्रकल्पग्रस्तांना पर्यायी गावठाण जमीन देण्याचे आश्वासन शासनाकडून देण्यात येणे, प्रकल्पग्रस्तांचे पुनर्वसन करताना त्यांच्या मूळ गावातील घरांची आणि जमिनींची नुकसान भरपाई देऊन सरकारने जमीन व घरांचे संपादन करून नुकसान भरपाई पोटी देण्यात आलेल्या रक्कमेतून शासनाने प्रकल्पग्रस्तांची मूळ जमीन संपादन करताना ६५ टक्के रक्कम कापून घेण्याबरोबरच पुनर्वसनासाठी पात्र होण्यासाठीची पुनर्वसन कायद्याची ११ ते १४ कलमे लागू करावी लागतात ती केलेली नसणे, प्रकल्पग्रस्त पुनर्वसनासाठी पात्रच होऊ न शकणे, प्रकल्पग्रस्तांनी वारंवार मा.मुख्यमंत्री, महसूल मंत्री, मदत व पुनर्वसन मंत्री, वने मंत्री तसेच लोकप्रतिनिधी, जिल्हाधिकारी कार्यालय व उप वन संरक्षक यांच्याकडे निवदने, आंदोलने करून सुध्दा त्यांना अद्यापी न्याय मिळालेला नसणे, उपरोक्त गंभीर प्रकारामुळे चांदोली धरणग्रस्त/अभयारण्य प्रकल्पग्रस्तांमध्ये शासनाप्रती प्रचंड नाराजी व असंतोषाची भावना निर्माण होणे, या गंभीर प्रकरणी चौकशी करून, प्रकल्पग्रस्तांना पुनर्वसन कायद्यातील कलम ११ ते १४ लागू करण्यासाठी कार्यान्वयन मंजूरी देऊन प्रकल्पग्रस्तांना पर्यायी जमीन, मोबदला व सर्व सोयी सुविधांची आवश्यकता, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही वा उपाययोजना."

(७) श्री. गोपीचंद पडळकर, वि.स.स. पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीबर चर्चा उपस्थित करतील.

"महाराष्ट्रातील होलार समाज अनुसूचित जातीतील (SC) २६ व्या क्रमांकावर असून या समाजाचा पारंपारिक व्यवसाय वाद्य वाजविणे, जुन्या चपला शिवणे हा असणे, या समाजाकडे शेत जमीन नसल्याने तारण मिळत नसणे, त्यामुळे उद्योग व्यवसायासाठी कर्जही मिळत नसणे, तसेच शिक्षणाचे प्रमाण कमी असल्याने बेरोजगारी व गरीबीचे प्रमाण जास्त असणे, महाराष्ट्र शासनाने १९७४ साली होलार, चांभार, ढोर व मोची या समाजासाठी संत रोहिदास चर्मोद्योग व चर्मकार विकास महामंडळ स्थापन करणे, परंतु सदर महामंडळ स्थापनेपासून होलार समाजाला या महामंडळामध्ये कोणत्याही प्रकारचे प्रतिनिधीत्व मिळालेले नसणे, सदर महामंडळ स्थापनेपासून अध्यक्ष व संचालक नसणे, माहिती अधिकाराखालील माहितीच्या आधारे असे दिसून येणे की २% सुध्दा कर्ज वाटप झालेले नसणे, त्यामुळे होलार समाजासाठी स्वतंत्र आर्थिक विकास महामंडळ स्थापन करणे गरजेचे असून याबाबतची मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी शासनाकडे केलेली असणे, राज्यात ५० लाखाच्या पुढे होलार समाजाची लोकसंख्या असून महाराष्ट्रातील विविध भागात व्यवसायानुसार मातंग, चांभार, मोची अशा चुकीच्या नोंदी लागलेल्या असल्याचे डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था पुणे यांनी नेमलेल्या अभ्यास गटाने सिध्द करणे, त्यामुळे होलार समाजाच्या सर्वांगीण विकासासाठी स्वतंत्र आर्थिक विकास महामंडळ स्थापन करण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(८) श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीबर चर्चा उपस्थित करतील.

"मानवी स्वास्थ्याच्या समस्या दिवसेंदिवस वाढत असणे, अश्या स्थितीत समाजाला स्वास्थपूर्ण व समृद्ध बनविण्यासाठी योगसाधनेशिवाय पर्याय नसणे, वैश्विक स्तरावर देखील उत्तम शारिरीक स्वास्थ्याचा पर्याय म्हणून योगास मान्यता मिळणे, योगसाधनेबाबत जनजागृती करून समाजाला सुदृढ ठेवण्यासाठी योगशिक्षक स्वयंप्रेरणेने व निस्वार्थ वृत्तीने निरंतर कार्य करीत असणे, गुजरात, हरीयाणा, राजस्थान या राज्यांप्रमाणे महाराष्ट्रात योग आयोग स्थापन करण्याची आवश्यकता, महाराष्ट्र योग शिक्षक संघ या संघटनेने महाराष्ट्रात योग आयोग स्थापन करावा या प्रमुख मागणीसह इतर काही महत्वपूर्ण मागण्या शासनाकडे केलेल्या असणे, सदर मागण्यांची तातडीने पूर्तता होण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(मंगळवार, दिनांक ९ डिसेंबर, २०२५ रोजीच्या बॅलटद्वारे ठरविण्यात आलेल्या प्राथम्यक्रमानुसार दर्शविण्यात आलेल्या अर्धा तास चर्चेच्या सूचना) (क्रमांक ९ व १०)

(९) श्री. विनोद निकोले, वि.स.स. पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबींवर चर्चा उपस्थित करतील.

"मुंबई अहमदाबाद राष्ट्रीय महामार्गावरील वाहतूक कोंडी अद्यापही सुटलेली नसणे, सुमारे ५५४ कोटी रुपयांपेक्षा जास्त खर्च करून बांधलेल्या महामार्गाचे काम निकृष्ट दर्जाचे होणे, मुंबईकडील मार्गिकेचे काम अद्यापही धिम्या गतीने सुरू असल्याने नव्याने तयार केलेल्या रस्त्यावरही मोठ्या प्रमाणात खडे होणे, अनेक ठिकाणी कोंक्रीटीकरणाचे काम करताना जुन्या डांबरी रस्त्यावर थेट सिमेंट काँक्रीट केल्यामुळे अनेक रस्ते तथा उड्डाण पुलांवर मोठ्या प्रमाणात पाणी साचणे, मोठ्या वाहनांच्या अडथळ्यांमुळे रुग्णवाहिका, प्रवासी आणि माल वाहतूक ही तासंतास अडकून राहणे, डहाणू तालुक्यातील विवळवेडे, मॅढवण येथील उड्डाण पुलावर मोठ्या प्रमाणात पाणी साचून वाहतूक ठप्प होण्याची शक्यता निर्माण होणे, वाहतूक नियोजनासाठी कंत्राटदारांकडून कोणतीच उपाययोजना केली गेलेली नसल्यामुळे वारंवार अपघाताचे प्रमाण वाढत असणे, गुजरात व मुंबईकडील दोन्ही मार्गांवरील वाहतूक कोंडी सोडविण्यासाठी लोकप्रतिनीधी व जिल्हाधिकारी यांनी वारंवार बैठका घेऊन देखील कोणतीच उपाययोजना न होणे, निकृष्ट रस्त्यामुळे दिनांक ३१ मे, २०२५ रोजी मॅढवन-खिडवर झालेल्या अपघातामध्ये तीन निरपराध लोकांचा झालेला मृत्यू, रस्त्याचे काम निकृष्ट करणाऱ्या कंत्राटदारावर व सदर कंत्राटदाराला पाठीशी घालणाऱ्या अधिकारी व कर्मचाऱ्यांवर सदोष मनुष्यवधाचा गुन्हा दाखल करण्याची आवश्यकता, याकडे शासनाचे होत असलेले दुर्लक्ष, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(१०) श्री. आदित्य ठाकरे, वि.स.स. पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबींवर चर्चा उपस्थित करतील.

"बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रात सुमारे १४,००० पेक्षा अधिक पागडी/सेस इमारती असणे, यापैकी अनेक इमारती १९४० पूर्वी बांधलेल्या असून अत्यंत जीर्ण अवस्थेत असणे, या इमारतींमध्ये लाखो कुटुंबे अतिथोकादायक परिस्थितीत वास्तव्य करत असून त्या कोणत्याही क्षणी कोसळण्याच्या स्थितीत असणे, मात्र मालक व भाडेकरू यांच्यातील वाद तसेच एक समान पुनर्विकास धोरणाच्या अभावामुळे या इमारतींचा पुनर्विकास अद्यापही रखडलेला असणे, परिणामी रहिवाशांना असुरक्षित व अमानवीय परिस्थितीत राहण्यास भाग पाडले जात असणे, त्यामुळे या इमारतींच्या पुनर्विकासासाठी "इमारतीचे वय" या एका साध्या व स्पष्ट निकषाची आवश्यकता, या प्रकारातील सन १९६५ पूर्वीच्या सर्व पागडी/सेस इमारती जीर्ण अवस्थेत असोत वा नसोत त्यासाठी ठराविक काल मर्यादा निश्चित करण्याची आवश्यकता, बी.डी.डी. पुनर्विकासाचा आदर्श समोर ठेऊन सेस/पागडी इमारतींमध्ये राहणाऱ्या लाखो मुंबईकरांना दिलासा देण्यासाठी

एक नवीन, स्पष्ट, सर्वसमावेशक व पारदर्शक शासन निर्णय (GR) तातडीने काढण्याची आवश्यकता, याकडे शासनाचे होत असलेले दुर्लक्ष, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(११) श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स. पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबींवर चर्चा उपस्थित करतील.

"पोंभुर्णा आणि करंजी (ता. गोंडपिपरी, जि. चंद्रपूर) येथील एमआयडीसीमध्ये आदिवासी औद्योगिक क्षेत्र विकसित करण्याची आवश्यकता, जिल्ह्यातील आदिवासी तरुण-तरुणींना उद्योजक करण्यासाठी आदिवासी औद्योगिक विकास क्षेत्र निर्माण करण्याची आवश्यकता, आदिवासी युवकांच्या सर्वांगीण विकासासाठी होणारे प्रयत्न जलदगतीने होत नसल्याने उद्योजकतेकडे त्यांची वाटचाल होत नसल्याचे दिसून येणे, यासाठी चंद्रपूर जिल्ह्यातील पोंभुर्णा आणि गोंडपिपरी तालुक्यातील करंजी येथील एमआयडीसीमध्ये प्लग अँड प्ले या धर्तीवर आदिवासी औद्योगिक क्षेत्र विकसित करण्याचा निर्णय घेण्याची आवश्यकता, याकडे शासनाचे होत असलेले दुर्लक्ष, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(बुधवार दिनांक १० डिसेंबर, २०२५ रोजी दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेल्या परंतु पुढे ढकलण्यात आलेल्या सूचना (क्रमांक १२ व १३))

(१२) श्री. सुधीर मुनगंटीवार, वि.स.स.

"राज्यातील यशवंतराव चव्हाण मुक्त वसाहत योजनेमार्फत विमुक्त जाती व भटक्या जमाती प्रवर्गातील लाभार्थ्यांना घरकुलाचे लाभ देण्याबाबत" या विषयावरील श्री. संतोष दानवे, वि.स.स. यांचा तारांकित प्रश्न क्रमांक ७१९३ ला दिनांक १५ जुलै, २०२५ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात अर्धा-तास चर्चा उपस्थित करतील."

(१३) श्री. भिमराव (आण्णा) धोंडिबा तापकीर, वि.स.स.

"पिंपरी-चिंचवडमधील (जि.पुणे) येथे पाकिस्तानी सौंदर्य प्रसाधनांचा साठा जप्त केल्याबाबत" या विषयावरील श्री. भिमराव (आण्णा) धोंडिबा तापकीर व इतर वि.स.स. यांचा तारांकित प्रश्न क्रमांक ७५६३ ला दिनांक ०७ जुलै, २०२५ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात अर्धा-तास चर्चा उपस्थित करतील."

विधान भवन,
नागपूर,
दिनांक : १० डिसेंबर, २०२५

जितेंद्र भोळे,
सचिव -१,
महाराष्ट्र विधानसभा